

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
„Український державний хіміко-технологічний університет”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДВНЗ УДХТУ

К.М. Сухий

2020 року

ПРОГРАМА

для підготовки абітурієнтів
до іспиту (співбесіди) з
«Української мови та літератури»

Дніпро

ЗМІСТ

1 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
3 МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ...	6
4 МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13
5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ.....	15
5.1 ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАВДАННЯ ТЕСТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	15
5.2 СХЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	16
6 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	17

1 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до затверджено програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури, історії України, математики, біології, географії, фізики, хімії та російської мов.

Програму з української мови і літератури розроблено у повній відповідності до програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 26 червня 2018 р. № 696 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти»

До програми внесено персоналії письменників і художні твори, вивчення яких передбачено всіма чинними програмами і відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Матеріал програми розподілено за такими розділами:

«Українська мова» («Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Розвиток мовлення»)

«Українська література» («Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література кінця XVIII – початку XX ст.», «Література XX ст.», «Творчість українських письменників-емігрантів», «Сучасний літературний процес»).

2 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Час виконання тестової роботи – 150 хвилин.
2. Тест складається з трьох частин. Частина 1 містить 36 тестових завдань з української мови, розв'язання яких дає 102 бали.
Частина 2 містить 24 завдання з української літератури, розв'язання яких дає 72 бали.
Частина 3 – твір, написання якого оцінюється максимум на 26 балів. Максимальна кількість балів – 200.
3. Відповіді на запитання 1-60 позначається в бланку А. Твір викладається в бланку Б. Правила виконання зазначено перед завданнями кожної нової частини.
4. При необхідності абітурієнт має право використовувати як чернетку вільні від тексту місця в зошиті.
5. До бланків записуються лише правильні відповіді. Відповіді вписуються чітко, згідно з інструкцією до завдань.
6. Подвійні, неправильно записані, у бланку А вважаються помилкою та оцінюються в 0 (нуль) балів.
7. Результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка А, та якості виконання творчої роботи.

3 МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва розділу, теми	Мета й об'єкт перевірки мовних понять, термінів, мовних явищ і закономірностей	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1. Фонетика. Графіка	Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й	Визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування
2.Лексикологія. Фразеологія	Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах	Відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів
4. Морфологія 4.1. Іменник	Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише	Розпізнавати іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; визначати основні способи творення іменників; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями

	форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові	
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи)	Розпізнавати прикметники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; ступені порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; основні способи творення відносних і присвійних прикметників; відмінювання прикметників; відрізнити правильні форми прикметників від помилкових
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання	Розпізнавати числівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнити правильні форми числівників від помилкових; добирати потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно добирати потрібні форми займенників і використовувати їх у мовленні. Особливості вживання займенників у мовленні
4.5. Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.	Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових.

	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот</p>	<p>Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. Особливості вживання активних дієприкметників у мовленні.</p> <p>Розпізнавати дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами</p>
4.6. Прислівник	<p>Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс</p>	<p>Розпізнавати прислівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; відрізнити правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні</p>
4.7. Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Частина як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати форми прийменників у мовленні.</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні</p> <p>Розпізнавати частки, визначати групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно використовувати частки в мовленні</p>
4.8. Вигук	<p>Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова</p>	<p>Розпізнавати вигуки, визначати групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно використовувати вигуки в мовленні</p>
5. Синтаксис 5.1. Словосполучення	<p>Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й</p>	<p>Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й</p>

	частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Словосполучення непоширені й поширені	реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні.
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Порядок слів у реченні. Граматична основа речення. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)	Розрізнити речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження	Визначати структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом. Уміти правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення
5.2.2. Другорядні члени речення	Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)	Розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно і комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні
5.2.4. Речення з однорідними членами	Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в односкладними членами	Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні
5.2.5. Складне речення	Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація.	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку

	Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	між простими реченнями. Добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті
5.2.5.1. Складносурядне речення	Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смыслові зв'язки між частинами складносурядного речення	Розпізнавати складносурядні речення, визначати смыслові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові) Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю характером зв'язку між частинами	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, уміти відображати її в схемі складнопідрядного речення; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень. Правильно і доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Типи безсполучникових складних речень за характером смыслових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	Розпізнавати безсполучникові складні речення; визначати смыслові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень. Правильно і доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні
5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку	Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку Визначати структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Правильно і доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма і непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог	Визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них. Уміти користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Орфоепія	Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків: 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г];	Визначати особливості вимови голосних і приголосних звуків, наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм

	<p>3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом</p>	
8. Орфографія	<p>Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвосня букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і діеприкметниках, не з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків)</p>	<p>Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
9. Пунктуація	<p>Поняття про пунктограму. Тире між підметом і присудком. Кома між однорідними членами в реченні. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Розділові знаки при звертанні. Розділові знаки при вставних словах і реченнях. Розділові знаки в реченнях з вигуками. Розділові знаки при відособлених другорядних і уточнювальних членах речення. Коми при порівняльних зворотах. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою. Розділові знаки при цитуванні. Кома між частинами складносурядного речення. Кома між головною і залежною частиною речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.</p>	
10. Розвиток мовлення	<p>Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму</p>	<p>Уважно читати, усвідомлювати і запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично оцінювати прочитане. Логічно викладати зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. Знаходити і виправляти похибки та помилки в змісті, побудові і мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання</p>

4 МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва розділу	Мета й завдання перевірки літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні вміння та навички
Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових і соціально-побутових пісень. Тематика, зміст, образи народних балад і дум: „Дума про Марусю Богуславку”, „Ой, летіла стріла”. Пісні Марусі Чурай „Віють вітри”, „Засвіт встали козаченьки” Історичні пісні „Ой, Морозе, Морозенку”, „Чи не той то хміль”	Уміти визначати в творах українського фольклору тематику й художні особливості балад і дум, пісень Марусі Чурай; художні засоби, визначені шкільною програмою
Давня українська література	„Повість минулих літ” (уривки про заснування Києва, помсту княгині Ольги та печенізьку облогу Києва) „Слово про похід Ігорів”. Григорій Сковорода. „De Libertate”, „Всякому місту – звичай і права”, „Бджола та Шершень”	Визначати тему, ідею, мотив художнього твору, сюжет, сюжетні елементи. Знати основні теоретико-літературні поняття, передбачені програмою (художній образ, прототип, епітет, постійний епітет, порівняння, метафора, персоніфікація (уособлення), алегорія, метонімія, синекдоха, гіпербола, символ, гіпербола;
Література кінця XVIII — початку XX ст.	Іван Котляревський. „Енеїда”, „Наталка Полтавка” Григорій Квітка-Основ'яненко. „Маруся” Тарас Шевченко. „Катерина”, „Сон” („У всякого своя доля”), „Кавказ”, „І мертвим, і живим...”, „Заповіт” Пантелеймон Куліш. „Чорна рада” Іван Нечуй-Левицький. „Кайдашева сім'я” Панас Мирний. „Хіба ревуть воли, як ясла повні?” (1, 4 частини) Іван Карпенко-Карий. „Мартин Боруля”. Іван Франко. „Захар Беркут”, „Чого являєшся мені у сні”, „Мойсей”	Визначати основні теоретико-літературні поняття: сентименталізм, романтизм, реалізм, їхні ознаки, епос та його жанри (різновиди повісті та роману, оповідання, новела), види комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск); драма та її жанри (комедія, трагедія, драма, бурлеск, трагестія)
Література XX ст.	Михайло Коцюбинський. „Intermezzo”, „Тіні забутих предків”. Василь Стефаник „Камінний хрест” Ольга Кобилянська. „Valse melancholique” Леся Українка. „Contra spem spero”, „Лісова пісня”. Микола Вороний. „Блакитна Панна”. Олександр Олесь. „Чари ночі”, „О, слово рідне, орле скугий”. Павло Тичина. „О, панно Інно...”, „Ви знаєте, як липа шелестить”, „Пам'яті тридцяти”. Максим Рильський „У теплі дні збирання винограду...” Микола Хвильовий. „Я (Романтика)”. Юрій Яновський. „Майстер корабля”. Володимир Сосюра. „Любіть Україну”. Микола Куліш. „Мина Мазайло”. Валер'ян Підмогильний „Місто” Остап Вишня. „Моя автобіографія”, „Сом”. Богдан-Ігор Антонич. „Різдво”. Олександр Довженко. „Зачарована Десна”, „Україна в огні”. Андрій Малишко. „Пісня про рушник”. Олесь Гончар „Модри камінь”. Василь Симоненко. „Ти знаєш, що ти – людина?” „Лебеді материнства”, „Задивляюсь у твої зіниці...”	Визначати місце й роль митця в літературному процесі доби. Знати основні теоретико-літературні поняття (ліричний герой, види ліричних творів); модерністські напрями й течії: імпресіонізм, неоромантизм, символізм, експресіонізм. Знати ознаки класичного сонета; поетичний синтаксис; інверсія, тавтологія, антитеза, анафора; риторичні фігури: риторичне звертання та риторичне запитання; алітерація й асонанс).

	<p>Василь Голобородько „Наша мова” Ліна Костенко. „Маруся Чурай”, „Страшні слова, коли вони мовчать”. Іван Драч. „Балада про соняшник”. Дмитро Павличко „Два кольори” Василь Стус. „Господи, гніву пречистого...”. Григор Тютюнник. „Три зозулі з поклоном”</p>	
Твори українських письменників-емігрантів	<p>Іван Багряний. „Тигролови”. Євген Маланюк. „Уривок з поеми”</p>	<p>Орієнтуватися у творчості українських письменників-емігрантів. Знати особливості пригодницького роману</p>
Сучасний літературний процес	<p>Загальний огляд, основні тенденції.</p>	<p>Знати особливості розвитку сучасної літератури. Визначати характерні особливості постмодернізму</p>

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

5.1 ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАВДАННЯ ТЕСТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

№ завдан-ня	Макси-мальний бал	Примітка	№ завдан-ня	Макси-мальний бал	Примітка
1	1		31	1	
2	1		32	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
3	1		33	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
4	1		34	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
5	1		35	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
6	1		36	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
7	1		37	1	
8	1		38	1	
9	1		39	1	
10	1		40	1	
11	1		41	1	
12	1		42	1	
13	1		43	1	
14	1		44	1	
15	1		45	1	
16	1		46	1	
17	1		47	1	
18	1		48	1	
19	1		49	1	
20	1		50	1	
21	1		51	1	
22	1		52	1	
23	1		53	1	
24	1		54	1	
25	1		55	1	
26	1		56	1	
27	1		57	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
28	1		58	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
29	1		59	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
30	1		60	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестовий бал
Власне висловлення			61	14	Завдання оцінюються екзаменаторами за спеціальними критеріями

5.2 СХЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Критерії оцінювання		К-ть балів
Зміст тексту	1. Чітке формулювання тези висловлення. Переконливість аргументів (не менш як два), їх доцільність	2, 1, 0
	2. Використання прикладів з художньої літератури (інших видів мистецтва), з історії, суспільно-політичного життя, прикладів із власного життя	2, 1, 0
	3. Логічність і послідовність викладу думок. Відповідність висновку тезі й наведеним аргументам.	2, 1, 0
	4. Лексико-стилістичні та граматичні особливості висловлення	2, 1, 0
	Загалом за зміст:	8

Мовленнєве оформлення

Кількість орфографічних і пунктуаційних помилок	Кількість балів
0 – 1 (негруба)	6
1 – 2	5
3 – 4	4
5 – 7	3
8 – 12	2
13 – 16	1

Максимально можлива сума балів за власне висловлення (сума балів за всіма критеріями) – 14

6 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Всеукраїнський портал підготовки до ЗНО
<http://znoclub.com/online-testi-zno.html?login=true>

Література для самопідготовки до тестування з української мови

1. Бурячок А. Орфографічний словник української мови / А. Бурячок. – К.: Наукова думка, 2002. – 464 с.
2. Глазова, О. Рідна мова: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.Глазова, Ю. Кузнецов. – К.: Педагогічна преса, 2005.
3. Дудка, О. Українська мова: довідник для 5-7 класів / О. Дудка, Л. Шевелєва. – Х.: Світ дитинства, 1999.
4. Новосьолова, В. Українська мова: збірник тестових завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / В. Новосьолова, Л.Скуратівський, Л. Плетньова. – К.: Генеза, 2009.
5. Словник іншомовних слів / Л.Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
6. Український орфографічний словник / О.Улищенко, Н.Хруцова; за ред. А. Свашенка. – Х.: Прапор, 1999. – 846 с.
7. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Ін-т української мови. – К.: Наук. думка, 2000. – 240 с.
8. Українська мова і література – завдання та відповіді зовнішнього незалежного оцінювання 2008 року
9. Українська мова і література – завдання та відповіді зовнішнього незалежного оцінювання 2007 року

Шелехова, Г. Рідна мова: підручник для 8 кл. / Г.Шелехова, Я.Остаф, Л.Скуратівський. – К.: Освіта, 2004.

Література для самопідготовки до тестування з української літератури

1. Погребенник В. Українська література (кінець XI – XX ст.) / В. Погребенник. – Л., 1998.
2. Семенюк Г.Ф. Українська література: підруч. для 11 класу загальноосвіт. навч. закл. / Г. Семенюк, М. Ткачук, О. Ковальчук. – К.: Освіта, 2006.
3. Степанишин Б.І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Б.Степанишин. – К.: Арт-освіта, 2004.
4. Українська література: хрестоматія для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. / упоряд.: П. Хропко, В. Погребенник. – К.: Генеза, 2003.
5. Українська література: хрестоматія для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / упоряд.: Т.Харахоріна, В.Адаменко. – Донецьк: БАО, 1999.
6. Українська література: хрестоматія нововведених творів за програмою 2002 року: у 3 ч. / автор-упорядник Р. Мовчан. – К.: Генеза, 2003.